

emptionem Romanæ cum tanto sui detrimento, nedum spirituali, sed et temporali, quum ipsum sic incitaverit ad non parvam spiritus perturbationem, et animi aversionem nedum contra ipsum theologum, sed et contra ipsum penitus innocentem Lucium, ut sibi, quamvis falso, sed constanter representatum, contra suam illibatam fidem, et religiosam integritatem, socium cum theologo pro editione Romana, in tantum detrimentum suæ Venetæ editionis, ut ex epistolis patet, quæ adhuc servantur, plenè querimoniis, indignationibus, et protestationibus, se velle omnem movere lapidem in Urbe et orbe, pro reparatione tanti sui indebiti detrimenti. En quot mala, quot hinc et inde animorum perturbationes. Sed ad hæc nil noster theologus; omnia sibi licent, aliis nihil, prædicat aliis non furandum, et ipse in hoc genere, ex assertione typographi, satis superque furatur.

(17. Magistri, seu doctores, qui lauream magisterii, seu doctoratus in facultate theologica, vel juridica tum canonica, tum civilis, vel medica, vel philosophica legitime sunt consecuti, variis gaudent privilegiis. Primum est, quod nobilibus annumerentur, veramque nobilitatem consequantur; arg. l. ii, § ult., in fine, et l. 4, § 1 in fine, *De excus. tut.* Imo nobilitas morum plus ornat, quam genitorum, cap. *Nos qui*, 3, dist. 40. Quapropter etiam gaudent nobilitum prærogativis; arg. c. *De multa* 28, *De præbend.*

(18. Secundum est, quod a plebeia conditione exempti in dignitate censeantur constituti; arg. c. *Quanto* 3, *De magistris*, et *Clement. Cum sit nimis* 2, l. c.

(19. Tertium est, quod exempti sint ab oneribus tam realibus, quam personalibus, textu expresso l. *Medicos* 6, et l. xi, cod. *De professoribus et medicis*.

(20. Quartum est, quod magistri et doctores criminum rei mitius puniendi sint, quam plebei, adeoque non torture, præterquam in criminibus exceptis, sunt subijciendi, nec poena tiremium, nec fustibus, nec alio ignominiosiori poenæ genere, sed ultimam supplicium meriti, gladio puniri debent; arg. l. *Custodiam*, ff. *De custod. reorum*, l. iv, cod. *Ad l. Jul. majest.*, l. *Moris* 9, § 11, ff. *De poenis*, cum similibus.

(21. Quintum est, quod magistri, et doctores, cæteris paribus, in assequendis dignitatibus, et beneficiis ecclesiasticis, aliis præferri debent: c. *De multa* 28, *De præb.*, c. *Cum in cunctis* 7, *De elect.*, et conc. *Trid.*, sess. xxiv, *De reformat.*, cap. 12.

(22. Nomine magistrorum et doctorum veniunt etiam licentiatum, unde, et isti gaudent dictis privilegiis; Alciatus in l. *Cui præcipua*, *De V. S.*, Leander, *De privileg. doctorum*, p. iv, n. 11, et alii. Et ratio est, quia licentiatum habent etiam illam excellentem, et legitime approbatam scientiam, et doctrinam, bono communi servientem, propter quam principaliter sunt concessa dicta et alia privilegia magistris et doctoribus; ipsi enim licentiatum, quamvis lauream magisterii

et doctoratus non sint solemniter assecuti, habent tamen licentiam, et facultatem proximam illam solemniter consequendi, quoties velint, cum illa digni jam sint rite et solemniter declarati. Unde pro eis stat illud juris: *Proxime accingendus habetur pro accincto*; l. penultim. ff. *De testament. milit.* Tum quia concil. *Trident.* in assequendis dignitatibus et beneficiis, licentiatos æquiparat doctoribus, sess. xxii *De reformat.*, cap. 2, et sess. xxiv, *De reformat.*, cap. 12.

(23. Licentiatum autem sunt, et dicuntur illi, qui supremum in aliqua facultate, sive theologica, sive juridica, sive medica gradum doctoratus, seu magisterii insignia publica capessendi, quando volunt, licentiam seu facultatem habent, eo quod pro talibus post prævium examen, non tantum digni iudicati, sed ut licentiatum rite et solemniter declarati sunt.

(24. Licentiatum paulo inferiores sunt baccalarii, quorum appellatione veniunt illi, qui in scientia, vel facultate aliqua, sui profectus primum testimonium, primumque gradum sunt adepti. (25. Isti, ut ex Pratejo, et Paulo juriconsulto refert Calvinus in suo magno *Lexico juridico*, verb. *Baccalarios*, a *Bacca laurea* nomen assumpsisse videntur. Pignatellus autem to. X, consult. 38, n. 27, de horum etymologia sic præcisè habet: « De baccalario triplex est hujusmodi cognominis etymologia, mea sententia, non absurda. Prima, est, a *baculo* dicuntur *baccalarii*, vel quod adhuc in pristino laborantes, baculis impelluntur, vel quod nondum disciplinis absoluti, opus habeant rectore baculo. Hæc est probabilis. Secunda, constat lauri baccas esse nigras et amaras; porro quoniam id temporis etiamnum ardentibus amarum sapientiæ corticem, nondum ad melleum dulcissimum penetrarunt, baccalarios appellari placuit. Ista est probabilior. Tertia est, arbitratur non nemo dictionem compositam a *vacca*, et *laro*: *Vaccalarius*; aliquæ enim nationes pro B sonant V consonantem, et e contra; vacca autem lac porrigit, et larus avis est avidissima. Jam de amabili illo sapientiæ principe dictum est: *Mel et lac sub lingua ejus*. Unde quos vehementer quidam ardor hujus lactis agit rapitque, *baccalarii* dicuntur; hæc est etiam probabilis. »

(26. Alii ipsos vocant *baccalarios*, qui, teste Rhenano apud Calvinum *loc. cit.*, verb. *Baccalarii* a *bacillo* nominati sunt, quia primi studii auctoritatem, quæ per exhibitionem baculi concedebatur, jam consecuti fuissent. Erat velut quoddam mancipationis signum in hujusmodi aliquod studium, baculi traditio. Vulgus *baccalarios*, eruditi *baccalarios* vocant. Hæc Calvinus, *loc. cit.*

#### ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(27. De magistro scholæ primum in ecclesia cathedrali, et postea etiam in collegiata ecclesia instituto, agit et quidem latissime Bohemer. in *Decretal.*, lib. v, tit. 5, fere per tot.

(28. Munus autem hujus magistri erat docere non solum grammaticam, sed et alias disciplinas, scilicet rhetoricam dialecticam etc. Lectio enim vulgata in cap. 4 *De magistr.*, est depravata, ubi perperam legitur: « qui clericos ecclesiarum ipsarum gratis in grammatica facultate, et alios instruat juxta posse. » At apud Harduin., tom. VII *Concil.*, pag. 30, legitur: « in Grammaticæ facultate, et aliis, » id est facultatibus, seu disciplinis. Notum quippe est, quamlibet disciplinam ab antiquo facultatem dictam fuisse, ut evincit usus loquendi in academiis familiaris.

(29. Hic autem magister in aliquibus ecclesiis cathedralibus etiamnum existit, et vocabulo *scholastici* designari solet, estque dignitas ecclesiastica, sed commissum ipsi principio a sacris canonibus munus haud amplius implet.

(30. Diversi autem ab his magistris scholæ, quos canonici in cathedralibus, collegiatisque ecclesiis volebant sunt magistri, qui de licentia episcopi, grammaticam, aliasque mox dictas facultates hodie docent. (31. Atque hinc est, quod ad hos trahi nequit id, quod de illis a canonibus sancitum reperitur. Illi, ut exemplum aliquid afferamus, eo quia ex proventibus ecclesiæ vivebant, nihil a scholaribus suis, nisi sponte oblatum, accipere poterant. (32. At hi, nisi stipendium publicum habeant, non prohibentur aliquid a scholaribus exigere; Confer *Conzal.*, *Comment. ad. c. 4*, n. 6, *De magistr.*

(33. Possunt, ut monet Auctor n. 8. hodierni magistri in iis etiam, quæ ad religionem pertinent, scholares suos instruere, non tamen (ita recte ait Romaguer. ad *Synodal. Gerund.*, l. v, tit. 1, n. 5) « per istos sublevantur parochi a sua obligatione docendi doctrinam Christianam, sed eo non obstante ad eam docendam tenentur. »

(34. De exemptione, qua, ait Auctor n. 19 frui magistros, seu doctores ab oneribus personalibus et realibus, vide Brunemann., in l. final. c. *De profess. et medicis*; et præcipue Klok., *De contrib.*, cap. 10, per tot., qui de ea ex professo tractat, et quando, tum quomodo procedat, tradit.

(35. Absolute verum haud est, quod asserit Auctor, n. 22, licentiatos venire nomine magistrorum, seu doctorum, tum frui privilegiis omnibus ipsis concessis; consule Besold. in *Dissertat. de studiosis*, cap. 8, per tot., et Mendo, *De jure academic.*, l. 1, quæst. 13, n. 321, et plur. seq., qui docent quibus doctorum privilegiis gaudeant licentiatum.

#### ADDITIONES CASINENSES.

Quamvis auctor, sup. n. 12 hujus articuli in eam iverit sententiam, magistrum clericum posse corrigere, et leviter punire discipulum clericum, etiam in sacris, seu majoribus ordinibus constitutum, patrem vero posse punire filium solum in minoribus existentem, et nondum in majoribus constitutum: quod etiam adstruit in artic. 11, v.

*Excommunicatio*, n. 9; attamen placet nobis doctrinam D. de Ligorio hic afferre, tenoris sequentis: « Queritur an pater possit verberibus clericum punire? Certum est posse, si clericus est in minoribus, ex. cap. *Cum voluntate* 34, ex. *De sententia excomm.* § *Si qui vero*... Dubium est an possit, si clericus est in sacris constitutus? Prima sententia negat; et hanc tenent Laym... Pal... cum Host., Panor., Angel., Mol., etc., quia nullibi habetur, quod pater possit manus injicere adversus clericos in sacris. Hæc est probabilis, at sententia affirmans videtur probabilior, et hanc tenent Suarez... Bonac... Concina... Tournely... Salmatic., cum Valent., Bann., Con. et Avila, et probatur ex c. 1, ex. *De sentent. excomm.*, ubi excusatur magister, si scholarem clericum (*quamvis sit plenæ ætatis*, ut ibi præmittitur, unde includitur etiam clericus constitutus in sacris) « intuitu disciplinæ vel correctionis percussit. » Si ergo non solum causa disciplinæ, sed etiam correctionis, potest magister clericum percutere, tanto magis poterit pater, cui principaliter, et de jure naturali incumbit comperere insolentias filiorum. *Theol. moral.*, lib. 7, *De excommunicatione* n. 275.

Lubet insuper sub hoc articulo sequentia addere.

(1. « Magistrorum docentium theologiam, etiam extra suas Ecclesias, et beneficia, privilegium est, quod non minus, quam si in iis residerent, fructus beneficiorum suorum integre percipere possint (*quotidianis distributionibus exceptis*) quandiu in docendo persistunt. » Engel ad tit. ex. *De magistris*, n. 3. Intellige dummodo in scholis publicis docuerint, ut infra dicendum.

(2. Idemque juris est pro docentibus in scholis publicis sacram Scripturam. Barbosa, cit. l. *De magistr.*, ad cap. *Super specula* 11, n. 3, et constat ex *Trident.* mox adducendo. Porro eodem privilegio donati sunt scholares pro quinquennio, dum theologiæ et S. Scripture in scholis publicis operam navant.

(3. « Hinc fit quod licet Summi Pontifices statutis poenis, usque ad beneficiorum privationem ad residentiam omnes induxerint.... nihilominus tamen judicantes quam utile, ac fructuosum esset Ecclesiæ Dei addiscere, et docere litterarum scientias... statuerunt ut tam docentes in theologica facultate, dum in scholis docuerint, quam studentes in ipsa integre percipiant proventus et fructus suarum præbendarum, et beneficiorum. Ita Honorius III in cap. *Super specula*, *De magistris*, ibi: « Docentes vero in theologica facultate, dum in scholis docuerint, et studentes in ipsa, integre per annos quinque percipiant de licencia Sedis Apostolicæ proventus præbendarum, et beneficiorum suorum, non obstante aliqua alia contraria consuetudine, vel statuto, cum denario fraudari non debeant in vinea Domini laborantes. » (Sic quoque) concil. *Tridentinum*, sess. v, cap. 1, *De reformat.*, in fine, ibi: « Docentes vero ipsam sacram Scripturam, dum

publice in scholis docuerint, et scholares, qui in ipsis scholis student, privilegiis omnibus de perceptione fructuum, praeendarum, et beneficiorum suorum in absentia a jure communi concessis, plene gaudeant, et fruuntur. » Apud Barbosam, *Consultat. Canonic.*, 88, dub. 2, n. 29 et 30.

« Itaque (ait Fagnanus, ad cap. *Super specula* 11, cil. tit., ex. *De magistris*) magistri quamdiu publice in scholis sacram theologiae docuerint, et scholares, qui in ipsis scholis eidem studio operam navaverint per quinquennium, fructibus praeendarum, et beneficiorum suorum in absentia plene gaudent et fruuntur... distributionibus quotidianis duntaxat amissis.

« Hoc tamen intelligas, (nota) si fructus praeendae a quotidianis distributionibus sint sejuncti; secus vero si universi fructus hujusmodi distributionibus consent, quia tunc lectores et studentes lucrantur duas tertias illarum partes, ommissa alia tertia, quae inservientibus accrescit; » ut ex sententia sacrae congregationis Concilii, n. 3.

(4. Si vero de parochis sermo sit, cum ipsi vi proprii officii, atque ad mentem S. conc. Trident. stricte ad residentiam teneantur; hinc est, quod docendi causa abesse a sua ecclesia nequeant. Nisi quod « Parochus in civitate ecclesiam suam habens, potest inibi in publica universitate sacram Scripturam legere, ita tamen, ut cura animarum per ipsum exercenda nihil detrimenti patiat: » Sac. congregatio Concil. Apud Barbosam, *Collect. Apostol. decis.*, v. *Parochus* quoad residentiam, num 17.

(5. Porro licet in citat. cap. *Super specula*, fiat solum mentio de theologia, id ipsum tamen communiter doctores extendunt ad jus canonicum; « quia (Fagnano docente) tale studium cedit in utilitatem universalis Ecclesiae... quam (opinionem) saepius probavit sacra congregat. Concilii

(19) « Amplia (quoad perceptionem fructuum praeendae) procedere, etiamsi praeendae, quas obtinent docentes, sitae sint in cathedrali ejusdem civitatis, in qua publice lectoris munere funguntur. » (Barbosa, *Consultat. canonic.*, 88, n. 43.)

« Incontroverta apud omnes interpretes elicitur assertio, quod beneficiati omnes legitime absentes causa studiorum, sive studuerint, sive docuerint, pro praesentibus habentur, ideoque integros fructus suae praeendae lucrantur, ac si personaliter residerent, amissis tamen distributionibus quotidianis, etiamsi praeendae sitae sint in cathedrali ejusdem civitatis, in qua respective student, vel docent. » (Cardinalis Petra, *Comment. ad constit. Apostol.* [Constitut. 9 Bonif. VIII.] tom. III, pag. 544, n. 15.)

(20) Verum licet fatendum sit, hujusmodi sententiam (scilicet quod doceatur, vel studeatur in publica universitate) communi DD. calculo esse assertam; attamen eidem prope subscribere non audeo, cum nullibi in jure eandem causam esse inveniam; perperam enim desumitur ex supra cit. text. *Tuae (De cleric. non resid.)*, in quo duntaxat sancitur, hoc privilegium cessare, ubi nullum vigeret litterarum studium, idem enim est esse minus competens, et esse nullum... ideo non undique improbabile videtur asserere, quod ad hoc privilegium capessendam sufficiat studere, ubi studium sit celebre, quamvis non sit universitas privilegiata... Pro comperto

Tridentini interpret. Quinimo (nota) alias censuit, docentes jus canonicum in aliqua universitate gaudere, et potiri privilegio de percipiendis in absentia fructibus, *quamvis praeendae, quas obtinent, sitae sint in cathedrali ejusdem civitatis*, in qua publice lectoris munere funguntur. » *Ibid.* n. 5 (19).

(6. Heic vero notandum, privilegium abessendi, et percipiendi fructus, de quo supra « procedere in docentibus, et studentibus in studio generali, seu celebri universitate... Studium autem generale illud dicitur, quod est erectum, et institutum per Papam, regem, seu principem. » Barbosa, *Consultat. canonic.*, 88, n. 36 et 37. — « Dictis privilegiis tum gaudent, si in scholis generalibus, seu publica universitate doceant, aut studeant... Unde non sufficit studium, quae non sit universitas, quamvis in eo optime legatur, et publice cuicumque audire volenti... et ideo multo minus sufficit studium, quod habetur in ecclesia cathedrali, sub canonico theologo legente. » Idem Barbosa, *De canonic. et dignit.*, cap. 28, n. 47.

« Advertendum est etiam (sic quoque n. Garcias) quod studentes in ecclesiis cathedralibus non gaudent d. privilegio de percipiendis fructibus in absentia, ut apparet ex sequenti declaratione S. congregationis sup. cap. 1, sess. v Trident., ibi: « Scholares « in ecclesiis cathedralibus non gaudent iis « dem privilegiis sicut studentes in studiis « publicis, vel academicis. » *De benefic.*, tert. part., cap. 2, n. 118 (20).

(7. Praeterea « Amplia, seu potius declarata procedere in cathedralicis, qui docent conducti, aut salariati, vel ratione stipendii, seu cathedrae, quam habent, non vero in iis, qui sponte, aut voluntarie legunt sine stipendio, et cathedra, nisi legant cum licentia universitatis, seu claustrum, seu collegii doctorum (21). »

(8. Ulterius « Amplia privilegium perci-

autem est (nota) quod collegia simplicia pro veris academicis, et universitatibus haberi non debent, nec lauream doctoralem consequi possunt, nisi pro certis locis ex speciali privilegio. » Petra *Comment. ad const. Apostol.*, t. III, pag. 555, num. 6, ad const. 10 Bonifac. VIII.

(21) « Quero, sic Fagnanus, an canonicus cathedralis publice in aliqua academia docens S. theologiae, si nullum sit ei stipendium a publico constitutum, neque sit ex numero eorum, qui cathedras habent, sed facultatem a rectore, vel aliis ad quos spectat, obtinuerit, gaudeat privilegio a jure concessio, ut fructus canonicatus in absentia percipiat. Hoc dubium habet duas partes. Prima est, an ad gaudendum privilegio, oporteat lectorem esse stipendiatum: secunda, an oporteat eum esse de numero eorum, qui habent cathedras. Quoad primam partem, videtur respondendum, nihil referre ad gaudendum privilegio, ut quis sit stipendiatum, necne. Primo, quia ratio, ob quam a jure concessum est lectoribus privilegium percipiendi fructus beneficii in absentia est, quia promovent utilitatem, nedum ecclesiae particularis, sed etiam universalis, quae ad sui regimen juris litteratis indiget... Haec autem ratio militat in lectore non stipendiatum non minus, imo magis, quam in stipendiatum; ideoque privilegium debet habere locum...

« Quoad secundam partem dubii, an pro hujusmodi

percipiendi fructibus beneficiorum quoad docentes, non habere ullam temporis determinationem, sed eo gaudere, quamdiu docuerint... In studentibus vero privilegium hujusmodi non suffragari ultra quinquennium, a die quo coeperunt studere (22). »

(9. Denique « Amplia ad dictum privilegium de percipiendis fructibus praeendarum in absentia, non requiri licentiam episcopi in docentibus... Requirit vero videtur in studentibus. » Barbosa *Cons. canonic.*, 88, dub. 2, n. 37 et seqq. (23).

(10. « Porro quaestio est dubia, sic idem Barbosa, an presbyteris, seu aliis in ecclesiastica dignitate constitutis, liceat jus civile publice legere, nec non ad cathedras

#### MAGISTER CAEREMONIARUM.

##### SUMMARIUM.

1. Magister caeremoniarum est necessarius in cathedralibus, et collegiatis. — 2. Ad officium magistri caeremoniarum non debet compelli canonicus, sed providendus est alius simplex sacerdos. — 3. Magister caeremoniarum non potest alterare, seu mutare consuetudinem circa praetintonationem antiphonarum ad vespuras. — 4. Magister caeremoniarum, absente magistro chori, habet munus indicendi silentium in choro. — 5. Occasione consecrationis monialium non est permissum magistro caeremoniarum clausuram ingredi. — 6. Magister caeremoniarum, si sit beneficiatus, potest in exercitio sui officii dimittere

(1. Magister caeremoniarum est necessarius in cathedralibus et collegiatis. Unde in cathedrali, quousque assignetur ei aliunde competens stipendium, contribuere debent episcopus, et capitulum pro rata. Sac. cong. Episcop. et Regul. in *Comensi* 10 Julii 1600, et S. cong. Rit. in *Tropien.* 23 Martii 1602.

(2. Ad officium magistri caeremoniarum non debet compelli canonicus, sed providendus est alius simplex sacerdos. S. cong. Episcop. et Regul. in *Castellanaten.* 23 Julii 1602.

privilegiis oporteat, lectorem esse de numero obtinentium cathedras, similiter videtur respondendum, non oportere. Primo, quia jura non requirunt ad gaudendum privilegio lectoribus concessio, ut sint ex numero obtinentium cathedras, sed tantum ut legant in civitate regia, vel privilegiata, vel longissima possessione super hoc munita. Accedit, quod causa privilegii militat etiam in his, qui non sunt de numero obtinentium cathedras: nam et ipsi in vinea Domini operantur. » (Cit. cap. super *Specula*, ex. *De magistr.*, n. 6, 7, 8, 9.)

(22) « Innocentius XII decreto constituit (in suo *Bullario*, pag. 262) ne ejusmodi privilegia, quae studiorum causa concedi debent, illis qui vigesimum quintum annum jam attingissent in posterum conferrentur, et ne triennii spatium superarent. » (Benedict. XIV, *Institut. Eccles.* 107, n. 72. At DD. vulgo ad 5 annos extendunt.)

« Hic autem non importune quaeritur, nimirum, nunquid attento, quod haec licentia concedi consuevit ad certum tempus limitata, praesertim ad quinquennium, eo transacto, ac hujusmodi studio adhuc minime consummato, poterit, hac de causa idem ordinarius hanc facultatem oratori ad aliud tempus prorogare: et omni prorsus hesitatione remota, negativa datur responsio, quandoquidem sacra congregatio Concilii desuper consultata, in hunc modum

Caesarei juris in aliqua universitate se exponere: pro affirmativa, scilicet docere publice leges esse licitum presbyteris, illisque nullibi reperiri prohibitum, videntur insinuare *Gloss.*, Jo. Andreas, cardin. Zaraballo... Navarr., quibus adde Navarr. Talet. Suarez, etc. » *De offic. et potest. episcop.*, allegat. 56, n. 34.

(11. « An vero hujusmodi juris civilis, aut aliarum facultatum professores gaudeant privilegio, de quo supra, percipiendi scilicet fructus beneficiorum suorum in absentia, dum in aliqua universitate legerint; jure communi negativam decidendum videtur. » Engel ad cit. tit. ex. *De magistris*, num. 4.

habitu beneficiorum, et uti superpelliceo. — 7. Magister caeremoniarum, etiamsi sit capellanus, dum est in exercitio sui officii, sedere debet apud celebrantem, vel assistentes. — 8. Magister caeremoniarum in processionibus incedit apud celebrantem, et ejus assistentes, et ubique, quando opus est, discurret. — 9. Magister caeremoniarum debet personaliter significare episcopo, quando debet ad ecclesiam accedere pro functionibus episcopalibus. — 10. Caeremoniae unde sint dictae? — Afferuntur duo dubia novissime a sacra congregatione Concilii resoluta. — 12. Alia ad rem, *remissive*.

(3. Magister caeremoniarum non potest alterare, seu mutare consuetudinem circa praetintonationem antiphonarum ad Vespuras. Sac. Congr. in *Suession.* 28 Aprilis 1607.

(4. Magister caeremoniarum, absente magistro chori, habet munus indicendi silentium in choro. Sac. cong. Rit. in *Hydruntina* 6 Decembris 1613.

(5. Occasione consecrationis monialium non est permissum magistro caeremoniarum clausuram ingredi. Sac. cong. Concil. in *Sabinen.* in resp. ad 5 dub., die 3 Julii 1632.

respondit, videlicet licentia, ut quis abesse possit causa studii a servitio suae ecclesiae, vel sui canonicatus, non suffragatur ultra quinquennium, impenetrata a die, quo coepit studere. » (Pyrr. Corrad., *Praxis dispensat. Apostolic.*, lib. v, cap. 6, n. 34.)

(25) « Quia vero regulare est, quod beneficiatus a sua residentia abscedere non possit, etiam ex justa, et jure canonizata causa, nisi petita et obtenta a suo praelato licentia, ut communiter firmant canonistae... Ideo requiritur ad hoc, ut absens studiorum causa habeatur pro praesente, quod episcopi consensus accedat... Adeo ut hujusmodi indulta, etiam a Sede Apostolica obtenta, non suffragentur, nisi committantur ordinariis loci, ubi beneficia consistunt ex declaratione Pii IV, in constit. edita 24 Nov. 1564, incip. *Sanctissimus*... Hinc hujusmodi indulta, quae solent concedi per S. congregationem Concilii, semper expediuntur in forma commissoria directa propriis ordinariis. » (Petra, *Comment. ad const. Apost. Const.* 10 Bonifac. VIII, tom. III, pag. 555 et 54, n. 7 et 8.)

« Hanc autem licentiam si Episcopus, sive alius praelatus sine causa negaret, poterit recursus haberi ad superiorem, qui illum ad eam concedendam compellat. » (Pyrr. Corrad., *Praxis dispensat. Apostol.*, lib. v, cap. 6, n. 55.)